

I

KAŽDÉ RÁNO SE SIIRI KETTUNENOVÁ PROBUDILA a shledala, že zatím neumřela. Načež vstala, umyla se, oblékla a sněd-la něco k snídani. S jídlem nespěchala, vždyť měla čas. Důkladně přitom pročítala noviny a poslouchala ranní vysílání rozhlasu, dodávalo jí to pocit, že pořád patří do tohoto světa. Kolem jedenácté se často vydávala na projížďku tramvají, ale dneska v sobě nenašla dost síly.

Jasně zářivky ve společenském sále domu s pečovatelskou službou Podzimní háj vytvářely atmosféru zubní ordinace. Na pohovkách podřimovalo při čekání na oběd několik stařečků. V koutě u karetního, sukнем potaženého stolku hráli kanastu pan velvyslanec, Anna-Liisa a Irma. Pan velvyslanec zaujatě hleděl do svých karet, Anna-Liisa komentovala úmysly ostatních hráčů a Irma se tvářila znuděně, že se hra tak vleče. Jakmile si všimla přicházející Siiri, rozjasnily se jí oči.

„Kykyryký!“ zakokrhala vysokou fistulí a zeširoka zamávala rukou jako výpravčí vlaků. V mládí docházela do hodin zpěvu, na konzervatorním matiné v ulici Rautatienkatu si dokonce za-

zpívala Cherubínovu árii v doprovodu klavíru, a protože se tenkrát ještě psávaly recenze i na studentská představení, nějaký kritik v novinách Irmin hlas pochválil za tvárnost a pronikavost. Oním kokrháním se ona a Siiri obvykle zdravily. Fungovalo to za všech okolností, v silném halasu uvnitř i v městském ruchu.

„Víš, co je nového?“ vyhrkla Irma, ještě než si Siiri přisedla ke karetnímu stolku. „Dáma v klobouku z budovy C vůbec ne-umřela. A my už ji oplakali!“

Irma se smála, až se její kulaťoučké tělo otrásalo a hlas znovu vylétl do výšin. Vždycky na sobě měla šaty, nejraději tmavomodré, a nosila i ve všední den briliantové náušnice, perlový náhrdelník a na levé ruce dva zlaté náramky. Kdykoliv promluvila a živě zagestikulovala, šperky se vesele rozcinkaly.

Minulý týden visel prapor Podzimního háje na půl žerdi, a protože se Dáma v klobouku neukázala řadu dní, všichni se domnívali, že umřela právě ona. Jenže včera se z ničeho nic objevila v tyrkysovém kloboučku a přišla si jako obvykle zahrát bingo. Že prý si mezitím jen odskočila pro náhradní součástku k srdci a málem přitom umřela na infarkt.

„Ta součástka jí má prodloužit život až o deset let,“ pronesla Irma. „Chudinka.“

Siiri se div nerozesmála, v Irmině podání totiž výdobytek lékařské vědy zněl jako odložený ortel, a pochopitelně tomu také tak bylo.

„Ve skutečnosti nejde o žádnou náhradní součástku k srdci,“ ozvala se Anna-Liisa se svou potřebou náležitě opravovat chyby či nesprávné pojmosloví. Byla tím do jisté míry posedlá. Podle Siiri a Irmy to byl důsledek toho, že kdysi učila finský jazyk a literaturu.

„Dostal jsem červenou trojku,“ vložil se do toho pan velvyslanec, ale zastavit Annu-Liisu se mu nepodařilo.

„Koronární angioplastika je mezinárodně a hojně užívaný termín pro postup, kdy se ucpaná céva roztáhne balonkem a udržuje se průchozí pomocí takzvaného stentu neboli kovové výztuže.“

Anna-Liisa byla vysoká žena s temným, nosným hlasem. O koronární angioplastice, používaných materiálech, lokálním umrtvení a endoskopických vyšetřeních věděla snad všechno, ale ostatní se na její přednášku nedokázali soustředit. Nicméně ona jako učitelka byla samozřejmě zvyklá, že jejím výkladům nikdo nenaslouchá.

„Dávat náhradní součástky devadesátiletým lidem je čiré bláznovství,“ mínila Siiri. Všichni byli téhož názoru.

„Děvčata, máte v úmyslu vydržet do stovky?“ otázal se pan velvyslanec a odložil karty na stůl, že si upraví kravatu. Vždycky chodil jako ze škatulky – v košili, kravatě, hnědém kuřáckém kabátku a v kalhotách s puky, což bylo pěkné, neboť většina mužských obyvatel Podzimního háje se plouhala v ošklivých vytahaných teplácích. Ve svátek a o nedělích si pan velvyslanec bral čistý oblek, jehož klopou si zkrášlil dubovým listem, odznakem válečných veteránů.

„To ani vlivný člověk nemůže ovlivnit,“ řekla Siiri, protože to tak viděla. „Ale dožít se takového stáří bych nechtěla.“

„Když tedy minulý týden neumřela Dáma v klobouku, tak kdo?“ zeptala se Irma. Odjakživa byla neobyčejně zvědavá a vytrvale zjišťovala, co se kde v Podzimním háji šustlo. Jelikož se teď její zaručené informace ukázaly jako liché, cítila se poněkud roztrpčená.

„Ten mladý kuchař, myslím, že se jmenoval Tero,“ pravila Anna-Liisa a vyložila na stůl sedmičky.

Siiri zašumělo v hlavě a vyschlo v krku. Upřeně pohlédla na Annu-Liisu, nechtělo se jí věřit, že Tero zemřel. Zato Irmuta novina zřejmě potěšila, vybavila si, že už ji slyšela, ale vzápětí zapomněla.

„No ano, tak to bylo! Tobě se ten Tero přece líbil, Siiri. Jmenoval se Tero, nebo Pasi? Taky jste si všimli, že dneska se mladí chlapi jmenujou, jako když zatne sekyru? Tero, Pasi, Vesa, Tomi. Jémine, že já ti o tom neřekla hned. Včera mi to říkal masér, ale já se po tom valchování cítila tak unavená, že jsem si akorát dala večerní whisky a šla na kutě. Whisky mi předepsal pan doktor na to... prostě na všechno. Helemese, mám pro tebe dvě sedmičky, Anno-Liiso!“

Siiri se najednou cítila smutná. Zastesklo se jí po Terovi, až jí z toho rozbolelo břicho. Jak to, že umřel mladý zdravý mužský, zatímco ony ve čtyřiašedesáti snad neumřou nikdy? Siiri se kdysi dočetla v novinách, že jakmile člověk přežije devadesátku, dál už nestárne. Taková hrůza. To přece znamenalo, že lidé, kteří podobně jako ona žijí přesčas, promeškali smrt. Nejprve ji všichni navždy opustili, přátelé, manžel, a teď už umírat neměl kdo. Dokonce jí zemřely i dvě z jejích dětí, synové. Prvního zabil alkohol a druhého tloušťka. Ten mladší byl zamlada pohledný a vášnivý sportovec, ale pak se doslova vyžral; pořád jen pracoval, všude jezdil autem, cpal se pizzou a brambůrky a kouřil. Říkalo se tomu civilizační choroba, protože lidé měli tak vysokou životní úroveň, že na ni umírali v pětášedesáti.

Ale zdejšímu mladému kuchaři Terovi bylo nanejvýš pětatřicet a rozhodně nevypadal nemocný. Naopak, vyzářovala z něho dobrá nálada a vitalita mladého mužského. Široká ramena, sil-

né ruce a zdravá barva v obličejí, to byl Tero. A když se usmál, v obou tvářích se mu objevily krásné dolíčky.

Jejich přátelství začalo bramborovou kaší. Ta se v jídelně Podzimního háje podávala až moc často, zato rýže nikdy. Zodpovědní činitelé se domnívali, že staří lidé beztak nemají zuby a kaše se jim dobře jí, jako dětská strava. Ve všech pokrmech chyběla sůl a o plátku masa si klienti mohli nechat leda zdát. Siiri neměla kaši ráda a Tero jí pod pultem pokaždé našel nějakou jinou přílohu, mrkev nebo červenou řepu. Po obědě si chodíval k jejímu stolu vypít kávu. Když se ho zeptala, jestli má nějakou holku, odpověděl, že žádnou nepotřebuje, protože má ji, Siiri. Měli ve zvyku takhle trochu flirtovat a bavili se tím. Podobně neškodného, veselého klábosení v Podzimním háji zas tolik nebývalo.

Karetní partie podle všeho skončila. Pan velvyslanec na Irmě vyzvídal, kolik jí je let, Anna-Liisa listovala v novém ceníku služeb a odkašlávala si, jako by se chystala pronést novou přednášku. Zdálo se, že smrtí mladého kuchaře se už nikdo nezaobírá.

„Dvaadevadesát? Takže už nemáš řidičák?“ žasl pan velvyslanec. „Vítej ke mně do taxíku, milá Irmo! Mám spoustu poukázek, takových poukázek na taxíky, se kterými se nedá dělat nic jiného než za ně pořád dokola jezdit.“

„To se ví, že mám řidičák!“ vyprskla zlobně Irma, páně velvyslancovy návrhy se jí pranic nelíbily. „Můj spolužák je gynekolog a na každém třídním srazu nám všem vypisuje nové potvrzení kvůli řidičáku. Akorát že mi auto sebraly děti, jen tak z plezíru zbaví dospělého člověka možnosti samostatně se někam dopravit! Na to moje malé červené autíčko si přece pamatujete, ne?“

Kromě Siiri si ho nepamatoval nikdo. To ona s ní seděla v autě, když na Mannerheimově třídě u Švédského divadla vjela Irma

do protisměru a policajti ji zastavili. Irminy děti to považovaly za dostatečný důvod k odvezení červeného autíčka zpátky do autobazaru. Ten trest připadal nepřiměřený i panu velvyslanci. Zajet u Švédského divadla někam blbě rozhodně není žádný velký přeštek, protože tam panuje ustavičně zmatek a pořád se tam něco přestavuje, takže ani Helsinčanka v desáté generaci jako Irma Lännenleimuová nemůže vědět, kudy se který den má jezdit.

„Ale tak to chodí,“ řekla Irma. „Za staré rozhoduje o všem možném někdo jiný.“

Její děti a vnoučata, jichž bylo habaděj a kterým říkala zlatíčka, prodaly její byt v Töölo a ji bez velkých cavyků umístili do dvougarsonky v domě s pečovatelskou službou Podzimní háj. Údajně pro její dobro, tvrdila zlatíčka, v domě s pečovatelskou službou o ni totiž bude bezpečně postaráno a oni se už nebudou muset během pracovního záprahu strachovat, jestli Irma vstala z postele a nezapomněla si vzít léky nebo jestli nepobíhá po městě v noční košili.

„A potom mi ještě namontovali do bytu kamery, aby se mohli přes počítač kdykoliv podívat, co dělám. Jako bych byla nějaký lenochod v zoologické zahradě! Vždycky na ty kamery vyšpulím zadek, než jdu spát.“

Pan velvyslanec seděl se svěšenými rameny a malomyslně hleděl na omšelé sukno karetního stolku.

„Aspoň máš nějaké příbuzné, kteří ještě mají chuť tě šmírovat,“ podotkl. „A někoho, na koho můžeš špulit zadek.“

„Neměj péči, tady v Podzimním háji špehují i nás osamělé,“ utěšovala ho Anna-Liisa. „Ošetřovatelky nám každou chvíli chodí čmukat do bytů, otvírají si vlastními klíči.“

„Přesně! Předevčírem mi do bytu vtrhl nějaký chlap v sedm ráno, když jsem se ještě rozvalovala nahatá na posteli!“ zahlaholila Irma.